

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับข่าวออนไลน์ปลอม

กิตติวรา ณรงค์ชัย¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

^{1,2}นักศึกษาศาสาวิชานิติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: s59123440137@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พ.ศ.2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 14 กำหนดให้ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์มีความผิด แต่ในกรณีของข่าวปลอมยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายควบคุมไว้โดยเฉพาะ จึงมีปัญหาคำคัญว่า มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมข่าวปลอมของประเทศไทยในสื่อออนไลน์นั้นมีลักษณะอย่างไร และมีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่หรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยไม่มีกฎหมายบัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวปลอมไว้โดยเฉพาะและไม่มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบข่าวก่อนนำเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์

คำสำคัญ : ข่าว, ปลอม, สื่อออนไลน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal issues regarding online news

Kittiwara Narongchai¹, Tanawat Phisitchinda²

^{1,2}student in the Faculty of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: s59123440137@ssru.ac.th¹, tanawat.pi@ssru.ac.th²

Abstract

According to the Computer-Related Crime Act B.E. 2550, as amended by the Computer-Related Crime Act (No. 2) B.E. 2560, Section 14 specifies the publisher or forwarder of the computer data to be guilty. However, there is no specific law to control fake news. Therefore, there is the important problem of what the legal measures to control fake news in Thailand in online media should be and whether news information are checked before publishing or not.

The research found that Thailand has neither law specifically regulating the dissemination of fake news, nor legal measures relating to check news before publishing online.

Keywords : news, fake, online media

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีเกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เนื่องจากเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาและมีความก้าวหน้ามากขึ้นทำให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างไม่รู้ขีดจำกัด โดยข่าวสารนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะกระตุ้นความสนใจและมีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะการสร้างข่าวปลอม(Fake news) หรือข่าวที่มีข้อมูลอันเป็นเท็จ ซึ่งหากคนในสังคมบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์มากจนเกินไป โดยขาดความรู้เท่าทันจนส่งผลให้ปักใจเชื่อข่าวปลอมต่าง ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องของข้อมูลนั้น ก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมที่ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนและเกิดความวุ่นวายได้ เช่น จากกรณีที่พรรคคอนาคตใหม่เตรียมดำเนินคดีอาญา ปารีณา ไกรคุปต์ ฐานหมิ่นประมาท ปมโพสต์ข่าวปลอม-ใส่ร้าย-สร้างความเกลียดชัง 'พรรคนิการ' ยันเป็นการป้ายสีสาดโคลนถึงที่สุด ร้ายแรงคอขาดบาดตาย-ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง ทำให้สังคมเข้าใจผิดเอือมเหตุดการณ์ก่อความรุนแรง อาจทำไปสู่การใช้กำลังประทุษร้าย (สำนักงานข่าวอิศรา,2562) ซึ่งข่าวดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการที่จะนำข่าวออกเผยแพร่สู่สาธารณะชนต้องมาจากข้อมูลที่เป็นจริงและผ่านการตรวจสอบก่อนที่จะนำออกเผยแพร่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว ดังนั้นปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ควรเร่งแก้ไขให้มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบข่าวก่อนนำเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวออนไลน์ปลอม
2. เพื่อวิเคราะห์รวบรวมข้อเสนอแนะทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวออนไลน์ปลอม
3. เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายเกี่ยวกับข่าวและข้อมูลข่าวสาร

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 ได้ให้ความหมาย คำว่า ข่าว หมายถึง คำบอกเล่าเรื่องราว ซึ่งโดยปกติมักเป็นเรื่องเกิดใหม่หรือเป็นที่สนใจ, คำบอกกล่าว, คำเล่าลือ นอกจากนี้ David M. J. Lazer. (2018) ได้อธิบายว่า “ข่าวลวง” หมายถึง ข่าวที่มีเนื้อหาอันเป็นเท็จหลอกลวงทำให้เข้าใจผิด หรือข่าวสร้างสถานการณ์ซึ่งเผยแพร่โดยเจตนาเพื่อหลอกลวงผู้อื่น ตลอดจนการเขียนข่าวที่ได้รับการสนับสนุนอย่างปิดบังหรือแอบแฝง และตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร 2540 มาตรา 4 ได้ให้ความหมาย คำว่า ข้อมูลข่าวสาร หมายความว่า สิ่งที่มีข้อความทำให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ

ข้อมูลข่าวสาร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร 2540

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงานบรรดาที่มีชื่อของผู้นั้น หรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้ นั้นได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับข่าวออนไลน์ปลอม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร

โจเซฟ ทีแคลปเปอร์ (Klapper , J.T., 1960:19-25) ได้กล่าวว่า ในกระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือ การเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์หรือ ความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารที่ แตกต่างกันได้ (ณัฐชุตดา วิจิตรจามรี,2556:365-375) ผู้รับสารจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาสู่ตน ทั้งหมด แต่จะเลือกรับข่าวสารเพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์และ เหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสาร (กิติมา สุรสนธิ, 2557 : 46-47)

ทฤษฎีการตรวจสอบข้อมูลเชิงวิชาการ

การตรวจสอบข้อมูลเชิงวิชาการ พบว่าการเข้ามาของสื่อโซเชียลต่าง ๆ ทางโลกอินเทอร์เน็ต ที่ทำให้ วาระของสังคมเปลี่ยนเร็วมาก (วรุฒิ อ่อนน่วม,2555:212-220) หากมีการออกแบบเครื่องมือบางอย่างใน การตรวจสอบข้อมูลแล้วปล่อยไปในโลกออนไลน์ให้คนใช้ตรวจเช็คสื่อก็จะลดปริมาณข่าวปลอมที่เผยแพร่ ออกไปได้ (ประชาไท, 2561)

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับข่าวออนไลน์ปลอม

กฎหมายอาญา

การหมิ่นประมาทที่จะเข้าข่ายความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้ นั้น กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ” คำว่า “หมิ่นประมาท” หมายความว่า คำพูด การพูดเป็นเรื่องเป็นราว การใส่ความ ใส่ร้ายผู้อื่น ในทางที่ไม่จริง หรือแม้แต่ความจริง ถ้าพูดแล้วทำให้เค้าเสียหายก็ผิด แม้จะเป็นจริงก็ถือว่ามีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา326นี้ (สมหวัง กำอินแก้ว,2553) คำว่า “ใส่ความ” หมายความว่า เอาความไป ใส่เขา ซึ่งอาจเท็จหรือจริงก็ได้ เช่น พูด เขียน วาด ใช้น้ำเสียง บอกใบ้ ทำกริยาท่าทาง ฯ ถือเป็นกรใส่ความ หมด ความผิดฐานหมิ่นประมาท ไม่จำเป็นต้องมีผลเสียหายเกิดขึ้นจริงจากการใส่ความ แค่ "ความที่ใส่" น่าจะ ทำให้เขาเสียชื่อเสียง ก็เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 และ 327 (พิชัย พีชมงคล,2555)

การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม อันจะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 และมาตรา 328 นั้น จะต้องได้ความว่า การใส่ความดังกล่าวได้ระบุถึงตัวบุคคลผู้ถูกใส่ความเป็น การยืนยันแน่นอน การพิจารณาว่าถ้อยคำหรือข้อความใดจะเป็นการใส่ความผู้อื่นจนทำให้เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังหรือไม่ จึงต้องพิจารณาจากการรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกและความเข้าใจในถ้อยคำหรือ ข้อความนั้นของวิญญูชนทั่ว ๆ ไป (กฤษฎดา ดวงช่อม,2562)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อเท็จจริงที่จะทำให้การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายเป็นการทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์มาตรา 423 บัญญัติว่า “ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

แก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้คำสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้” การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายนั้นต้องฝ่าฝืนต่อความจริง หากการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายเป็นความจริง ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำละเมิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 21420/2558) ซึ่งการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายตามมาตรา 14 ต้องกระทำต่อบุคคลที่ 3 และบุคคลที่ 3 สามารถเข้าใจความหมายของการกล่าวหรือไขข่าวนั้น โดยไม่จำเป็นต้องเชื่อหรือไม่เชื่อก็ได้ (ศักดิ์ สอนงชาติ, 2556:111)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

มาตรา 14 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ”

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1)(2)(3) หรือ (4)

มาตรานี้ได้กำหนดความผิด โดยระบุโทษการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะ เป็น โพสต์ ข้อมูลปลอม ทุจริต หลอกลวง, โพสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย, โพสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ก่อการร้าย, โพสต์ข้อมูลลามก ที่ประชาชนเข้าถึงได้และเผยแพร่ ส่งต่อข้อมูลทีรู้แล้วว่าผิด หากเป็นการกระทำที่ส่งผลถึงประชาชน ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นกรณีที่เป็นการกระทำที่ส่งผลต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกินสามปี ปรับไม่เกินหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและสามารถยอมความกันได้ (อริยา สุขโต, 2560) อย่างไรก็ตาม กฎหมายไทยมิได้บัญญัติความผิดของผู้เผยแพร่และผู้แชร์ข่าวปลอมไว้ชัดเจน

กระบวนการยุติธรรมการตัดสินการกระทำความผิดเกี่ยวกับข่าวออนไลน์ปลอมในประเทศไทยและต่างประเทศ

ประเทศไทย

กฎหมายในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำของผู้นำเสนอข่าวในประเทศไทย โดยผู้เผยแพร่และส่งต่อข่าวปลอมดังกล่าวซึ่งกระทำผิดฐาน "นำเข้า เผยแพร่ หรือ ส่งต่อ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ ตามมาตรา 14(2)(5) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560ที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ไทยรัฐ, 2562)

ประเทศสิงคโปร์

กฎหมายคุ้มครองจากข้อมูลที่ผิดๆ และการปรับแต่งข้อมูล ซึ่งจะมีผลต่อแพลตฟอร์มต่างๆ ตั้งแต่โซเชียลมีเดีย ไปจนถึงเว็บไซต์ข่าว และให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการยับยั้งการเผยแพร่ข้อมูลที่รัฐ “ตัดสินว่า” เป็นข้อมูลที่ไม่เป็นจริง และไม่ป็นประโยชน์ต่อสังคม ผู้กระทำความผิดกฎหมายในสิงคโปร์จะได้รับโทษจำคุกสูงสุดห้าปี พร้อมปรับเงิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเทศฟิลิปปินส์

ในฟิลิปปินส์ ได้ผ่านกฎหมายเฉพาะลงโทษบุคคลที่สร้างหรือเผยแพร่ข่าวลวงต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 100,000 เปโซ ถึง 5,000,000 เปโซ และอาจถูกลงโทษจำคุกหนึ่งปีถึงห้าปีหรือทั้งจำคุกและปรับ (เฉลิมชัย ก๊กเกียรติคุณ, ธรรมนูญนทณัฐ ด่านไพบูลย์, 2561:182)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับข่าวออนไลน์เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการกฎหมายเกี่ยวกับข่าวออนไลน์ปลอมและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มโทษแก่ผู้เผยแพร่ข่าวปลอมและการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่โดยใช้ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการและคดีความ ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมาย ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมายและงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับข่าวออนไลน์ปลอม

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1. ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
2. ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
3. ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายทั้งของไทยและกฎหมายต่างประเทศ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต(สารสนเทศ) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และหอสมุดแห่งชาติ

ผลการวิจัย

ผลวิจัยพบว่า ประเทศไทยยังไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวออนไลน์ปลอมไว้ โดยเฉพาะและไม่มีกฎหมายฉบับใดที่มุ่งควบคุมการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนนำเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ เมื่อเกิดปัญหาการเผยแพร่หรือแชร์ข่าวปลอมขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและสร้างความเสียหายต่อบุคคลอาจได้รับความอับอายจนไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเช่นคนปกติ และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดในเรื่องการเผยแพร่และส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันข้อความที่เป็นเท็จไว้แล้ว แต่อัตราโทษที่กฎหมายได้กำหนดไว้นั้น ยังมีระวางอัตราโทษที่ไม่สูงมากนักจึงทำให้ยังพบปัญหาดังกล่าวอยู่ในปัจจุบัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

อภิปรายผล

ปัญหาว่าควรมีการเพิ่มโทษแก่ผู้เผยแพร่ข่าวปลอมให้ได้รับโทษที่หนักขึ้นได้หรือไม่

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติถึงผู้ที่เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันข้อความที่เป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหาย ผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าวต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ผู้วิจัยเห็นว่า อัตราโทษที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ควรมีการเพิ่มอัตราโทษให้สูงมากขึ้นกว่าอัตราโทษเดิมที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสร้างความเสียหายต่อบุคคลทำให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง บางกรณีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวปลอมอาจได้รับความอับอายไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเช่นคนปกติ บางรายอาจเกิดความเครียดหนักถึงขั้นฆ่าตัวตาย จากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ที่เผยแพร่หรือแชร์ต่อข่าวโดยไม่ทราบข้อเท็จจริงอาจทำร้ายชีวิตของบุคคลคนหนึ่งได้ ซึ่งกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องนี้มีอัตราโทษที่เบาทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ตระหนักต่อโทษที่จะได้รับและอาจกลับมากระทำความผิดดังกล่าวซ้ำได้อีก ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาการเผยแพร่หรือแชร์ต่อข่าวปลอมดังกล่าวนี้ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อสังคมซึ่งส่งผลกระทบหลายด้านจึงควรเร่งแก้ไขให้มีการกำหนดโทษในความผิดเรื่องข่าวปลอมโดยให้มีอัตราโทษที่สูงขึ้นกว่าอัตราโทษเดิม

ปัญหารัฐควรมีมาตรการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนการเผยแพร่ได้หรือไม่

ในประเทศไทยยังมีได้มีการออกมาตรการทางกฎหมายโดยเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับการตรวจสอบข่าวสารก่อนนำออกเผยแพร่หรือแชร์ข้อมูลทางสื่อออนไลน์อันข้อความที่เป็นเท็จ มีเพียงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ที่กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลอันเป็นเท็จเท่านั้น และมีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นหน่วยงานรัฐที่ออกมารณรงค์เพื่อเตือนประชาชนให้ตรวจสอบข่าวสารก่อนเผยแพร่หรือแชร์ข้อมูลทางสื่อออนไลน์ ซึ่งวิธีการรณรงค์ของรัฐนั้นยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังไม่ทราบถึงการรณรงค์ผ่านเว็บไซต์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การรณรงค์ดังกล่าวเป็นเพียงวิธีการหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหการแชร์ข่าวปลอม แต่วิธีการดังกล่าวนั้นก็ไม่ใช่วิธีที่จะแก้ปัญหการเผยแพร่หรือแชร์ข่าวปลอมได้ตรงจุด ผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ปัญหในเรื่องการเผยแพร่หรือแชร์ข่าวปลอมต้องแก้ที่ต้นเหตุของปัญหาดังกล่าว โดยต้องมีมาตรการทางกฎหมายออกมาตรการตรวจสอบข่าวสารก่อนนำออกเผยแพร่หรือแชร์ข้อมูลทางสื่อออนไลน์ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นตัวช่วยคัดกรองข่าวสารที่เป็นจริงเพื่อนำเสนอออกสู่สาธารณะชน ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เสพข่าวทั้งเด็กและผู้ใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในเรื่องการเผยแพร่หรือแชร์ต่อซึ่งข้อมูลอันเป็นเท็จนั้นได้มีการกำหนดโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิดเท่านั้น ไม่ได้กำหนดโทษในเรื่องข่าวปลอมไว้โดยเฉพาะและไม่มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเสนอข่าว การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข่าวปลอมจึงมีความยุ่งยากในการที่จะนำมาศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายให้มีการออกมาตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทางกฎหมายเกี่ยวกับข่าวปลอมให้แยกเป็นกฎหมายเฉพาะและมีมาตรการทางกฎหมายควบคุมการตรวจสอบข่าวก่อนการเผยแพร่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำมาใช้ในทางคดีหรือต่อการนำมาศึกษาในกรณีต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยนี้ค้นคว้าจากตัวบทกฎหมายและวิเคราะห์จากพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งมีข้อจำกัดในการตรวจสอบข้อมูลข่าวก่อนเผยแพร่และข้อมูลด้านคดีความ จึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมคดีเกี่ยวกับการเผยแพร่และแชร์ต่อของข่าวปลอมออนไลน์และการตรวจสอบข่าวก่อนการเผยแพร่ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสะดวก อาจารย์ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กิติมา สุรสสนธิ.(2557).**ความรู้ทางการสื่อสาร**. (พิมพ์ครั้งที่5).กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐชุตา วิจิตรจามรี. (2556). **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2556).**พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด.
- วรวิทย์ อ่อนน่วม. 2555. “**ปรากฏการณ์ทางการสื่อสารยุคดิจิทัล**.” วารสารวิชาการสมาคม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.
- ศักดิ์ สนองชาติ.(2556).**คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ละเมิดและความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.

Joseph.T.Klapper. (1960).**The effects of mass communication**. Thesis—Columbia University.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- กฤษฎดา ดวงช่อม. (2562).**วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกา หมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ศาลพิจารณาจากเหตุใดบ้าง**.สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562.จาก <https://www.lawyer.in.th/2019/02/14/>
- เฉลิมชัย ก๊กเกียรติคุณ,ธัญญนันทนัฐ ด่านไพบูลย์.(2561). **ข่าวลวง: ปัญหาและความท้าทาย**.สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562,จาก https://www.tci-thaijo.org/index.php/NBTC_Journal/article/download/146058/115541/
- ไทยรัฐ.(2562).**แชร์ข่าวมั่ว เสียงคุก**.สืบค้นเมื่อ24 กรกฎาคม 2562,จาก<https://www.thairath.co.th/news/local/1516155>
- ประชาไท. (2558). **เวทีต้านข่าวปลอม หนุนสื่อสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตย-วิธีการข้อมูลที่สังคมมีส่วนร่วม**.สืบค้นเมื่อ 18มิถุนายน2562, จาก <https://prachatai.com/journal/2018/09/78857>

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- ปานรพี.(2562).กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เตือนประชาชนตรวจสอบข่าวสารก่อนแชร์โซเซียล.สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2562, จาก <https://today.line.me/th/pc/article>
- พิชัย พีชมงคล.(2555).ความผิดฐานหมิ่นประมาทกับการใช้สื่อทางสังคม (Social Media). สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.dlo.co.th/node/541>
- อริยา สุขโต.(2560).โพสต์ที่ต้องคิด กับ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2560/hi2560-056.pdf>
- สมหวัง กำอินแก้ว.(2553).กฎหมายที่เกี่ยวกับคดีหมิ่นประมาท. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562, จาก <https://sites.google.com/site/lampangkoon/our-company/our-staff>
- สำนักงานข่าวอิศรา.(2562).เรื่องคอขาดบาดตาย! อนาคตจ่อฟ้อง 'ปารีณา'หมิ่นประมาท ปมโพสต์ข่าวปลอม. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2562, จาก <https://www.isranews.org/isranews-news/79125-isranewss-79125.html>
- David M. J. Lazer. (2018). **the science of fake news**. Retrieved June 19, 2019 (Online). Available URL; <https://science.sciencemag.org/content/359/6380/1094.full>
- พระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560